Året hos Fredrika

Margaret Howitt: Ett år hos Fredrika Bremer. Övers. Thora Hammarsköld. Bokförlaget Rediviva.

ÅRET ÅR 1863. Vandrande från bangården på Söder i Stockholm kommer en ung engelska, som just anlänt med Göteborgståget. Droska finns ej att få, men några stadsbud klampar iväg med bagaget. Promenaden går över Slussen och Gamla stan, förbi Slottet och Brunkebergstorg fram till en liten våning vid Hötorget. Flickan känner sig orolig. Vägen är lång och hon är bekymrad för sitt nya liv i ett främmande land. Den vän, hon skall besöka, har hon inte sett sedan barndomen. Men så fort hon kommer in i det hemtreviga förmaket, sluts hon i en hjärtlig omfamning av "min älskade Fredrika Bremer, sig alldeles lik, såsom jag erinrade mig henne sedan besöket i England".

DEN UNGA FLICKAN hette *Margaret Howitt* och var dotter till Fredrika Bremers engelska översättarinna. Under sin årslånga vistelse i Stockholm förde hon en dagbok, som publicerades 1866 under titeln "Twelve months with Fredrika Bremer in Sweden". Året därpå kom den svenska översättningen *Ett år hos Fredrika Bremer* och det är den boken, som nu ges ut i faksimil av bokförlaget Rediviva. "Utan språkliga ändringar och tillägg", vilket är en smula beklagligt.

Liksom Fredrika Bremer själv betecknade nämligen Margaret Howitt ofta sina personager enbart med initialer. Boken hade fått större värde som tidsskildring, om förlaget hade kostat på en kommentar av en Bremerforskare.

NU FÅR MAN GISSA endels och låta annat vara. Eftersom verket hos Fredrika Bremer" ändå en rolig och stimulerande läsning, där ögonblicksbilderna är de bästa partierna alltifrån torghandel och Djurgårdspromenader till Svenska Akademiens högtidsdag. Och så får vi förstås veta en hel del om hur Fredrika Bremers vardagsliv gestaltade sig: höglästning vid aftonlampan, det enkla sällskapslivet, där värdinnan själv spelade polskor till lekarna, den aldrig sviktande hjälpsamheten.

Boken "Ett år hos Fredrika Bremer" ger en varm och levande bild av henne. Bilden är tagen 1864, ett år före hennes död.

MEN DEN AMBITIÖSA författarinnan är också angelägen att ge sin engelska läsekrets en så allsidig bild som möjligt av svenskt samhällsliv: statsskick, sedvänjor, kultur, kyrkligt liv. Hon har bra reda på sig men kan bli litet långrandig. Lyckligtvis livas texten upp av en och annan kritisk glimt som beskrivningen av den svenska titelsjukan.

Hur kan man egentligen konversera i Sverige, när man måste "så stilisera sina yttranden:

— Tycker fru hofrättsrådinnan att det är kallt? eller — Jag tror att herr hofprediknanten ej tagit socker? Var så god, herr hofprediknant!"

Dagligt liv i Stockholm, alltså! Och en varm och levande bild av den äldrande Fredrika Bremer.

Ying Toijer-Nilsson

fotnoten

Översatt så småningom

ATT WILLIAM GOLDING snabbt fått sin nya roman "Pappersmännen" översatt (av Else Lundgren) för höstutgivning på Bonniers förklaras naturligtvis av nobelpriset förra året men är att döma av recensioner, bl. a. på denna sida, knappast en stor litterär händelse. I varje fall inte i jämförelse med de lovord som den unge indiern *Salman Rushdie* fick för sin roman "Skam", nu översatt av Thomas Preis för höstutgivning på Bonniers.

MERA AV värde från samma förlagshus och dess avdelning för utländsk skönlitteratur i svensk språkdräkt? Måhända fransmannen *Michel Tourniers* Jeanne d'Arc-variation "Gilles & Jean", översatt av C.-G. Bjurström, sydafrikanskan *Nadine Gordimers* novellbok "Tåget från Rhodesia", översatt av Else Lundgren, eller österrikaren *Peter Handkes* "Barnberättelse" som Margaretha Holmqvist klätt om till svenska.

GLÄDJANDE NOG visar också Panacheserien gott gry: fyra böcker av författare som världen lagt märke till — den schweiziske debutanten *Martin R. Dean* ("De hemliga trädgårdarna"), exiltjecken *Milan Kundera* ("Varats olidliga lätthet"), amerikanskan *Cynthia Ozick* ("Kannibalgalaxen") och korsikanen *Angelo Rinaldi* ("Sista festen på Café Imperial").

Må höstkvällarna bli mycket långa.

Finns på svenska

I Marianne Jeffmars artikel (24/6) om Françoise Mallet-Joris, Paris, sades det att författarinnan inte var översatt till svenska. Fel, säger en initierad SvD-kritiker. Hos Bonniers utkom 1959 "Lögnerna" ("Les mensonges") och 1961 "Café Céleste" ("L'empire céleste").

Vilket härmed korrigeras i sanningens namn.

Friluftsboken för hela familjen!

SCOUTUPPSLAGSBOKEN

Boken som bland mycket annat lär ut samspelet mellan djur och natur, bärvett samt ger massor av tips på på aktiviteter för hela familjen.

Best nr 6-0993 CA 150:-

"En alldeles utomordentlig handbok" Land

"Ännu en bra friluftsbok" FLT

"Föredömligt lättläst och instruktiv med trevliga teckningar" På Kryss

SkeabFörlag

Box 1501, 125 25 ÄLVSJÖ Tel 08-96 01 40

"Kritik av det egna landet är en livsform för israeler"

DAVID K. SHIPLERS bok om Ryssland har undertiteln "Broken idols — solemn dreams". (Times books, New York). "Fallna gudar — högtidliga drömmar" — den undertiteln säger något om Shiplers sätt att närma sig sitt ämne. Han är noga med fakta, men han vet också att fakta och statistik utan psykologisk insikt inte är annat än grå, och ofta vilseledande, teori.

Boken är resultatet av hans omfattande erfarenheter som korrespondent för "New York Times" i Moskva under åren 1975—1979. Det är en begåvad, kunnig, sensibel, och inte minst ryskspråkig skriftenär rapport från ett land vars förflutna, närvarande och utveckling har ett avgörande inflytande på allas vår framtid, men om vilket vi vet så erbarmligt litet.

NATURLIGTVIS GÖR inte heller Shipler anspråk på att veta vad som egentligen försiggår bakom Kremls ogenomträngliga murar. Om detta vet han lika mycket eller litet som alla dessa "sovjetologer" som brukar spekulera om de ryska ledarnas öppna eller dolda avsikter. Men Shipler vet något annat, han vet något om det ryska folket, dess vardag, dess drömmar, förhoppningar och fruktan. Han har lyckats komma detta folk ovanligt nära, "glöm inte att en stor del av min vistelse i Ryssland inföll under islosningens tid", säger han. Givetvis har han haft god hjälp av sina kunskaper i ryska, och uppenbarligen också av hustrun Debby som har hjälpt honom att etablera kontakter med vanliga ryssar och som följt honom till skolor, sjukhus och andra institutioner. Hennes klara och oförvillade blick har fångat många viktiga detaljer.

David K. Shipler, New York Times-korrespondent, efter fem år i Israel: — Det israeliska samhället är ett öppet samhället, allt för öppet har många av de styrande börjat tycka på sistone. Bilden: Korrespondent i Moskva under fyra år. Foto: DEBORAH I. SHIPLER

EFTER POSTERINGEN i Moskva har Shipler under sex år varit sin tidnings korrespondent i Jerusalem. När han och familjen nu står i begrepp att bryta upp, och när man vet att han skall ta ett års tjänstledighet för att skriva en bok om Israel, då ligger det nära till hands att fråga om likheter och olikheter så som de uppleves av en man som besitter den idealiske reporterns välavvägda blandning av distans och engagemang.

OLIKHETERNA, inte minst i arbetsvillkoren för en utländsk journalist i Moskva respektive Jerusalem, är förstås uppenbara. "Men när jag först kom till Jerusalem och upptäckte att regeringens pressbyrå försåg oss utländska journalister med dagliga översättningar av de israeliska tidningarnas skoningslösa kritik av regeringen på ledarplats, och ideliga avslöjanden av för de makthavande ytterst pinsamma skandaler på nyhetsplats, ja, då trodde jag inte mina ögon! Efter Moskva var det helt ofattbart", säger Shipler. Det israeliska samhället är ett öppet samhälle, alltför öppet har många av de styrande börjat tycka på sistone.

— Men, påpekar Shipler, det är inte bara massmedia som obarmhärtigt kritiserar och med frenesi avslöjar, den vanlige israelen gör det också. Kritik av det egna landet är nationalsport och livsform. Ryssen däremot har mycket svårt för kritik av det egna landet, och det beror inte enbart, och inte ens i första hand på rädslan för eventuella följder. Det bottnar snarare i en djup vördnad för "moderlandet", för "Moder Ryssland". Nog vet man att hon har sina fel och brister, men offentlig kritik, nej, det känns för ryssen som att kacka i eget bo. Patriotismen i Sovjet har nästan mystiska övertoner, anser Shipler.

DELVIS BERÖR denna ovilja att vätta sin smutsiga byk inför främlingar också på att man känner sig vara under belägring av en oförstående och ofta fientlig omvärld. Det är en känsla som har djupa historiska rötter. Andra världskrigets ohyggliga lidanden är ett trauma som präglar miljoner ryssars medvetande, dessutom, anser Shipler, så har ryssarnas förhållande till väst alltid kännetecknats av en blandning av avund, rädsla och förakt. Detta är för övrigt reaktioner som man inte så sällan kan iaktta hos ryska judar eller dissidenter när de efter lång och hård kamp konfronteras med sina drömmars mål, det må vara Israel eller USA.

KÄNSLAN AV ATT "hela världen är emot oss och ingen förstår oss" är mycket vanlig också i Israel, men tar sig där helt andra uttryck, tycker Shipler. Det var Shiplers rapporter i "New York Times" som ledde till avslöjanden om morden på två av de fyra palestinska busskaparna nyligen. Denna rapportering inbragte honom en mycket mild reprimand från myndigheterna, enbart eftersom han hade kringgått den militära censuren, och många uttryck för tacksamhet från vanliga israeler, berättar han. Dessa människor upplevde Shipler som ett språkrör för värden och ville slå vakt om — även om de visste att en fientlig omvärld skulle begagna sig av Shiplers rapport och deras egen vrede över illådatet som slagträ mot själva landet.

"BROKEN IDOLS — solemn dreams" — skulle han kanske använda den undertiteln även för sin bok om Israel? Kanske, på sätt och vis. Såväl Sovjet som Israel står ännu så nära sitt ursprung, minns ännu sina ideal, och kan i perspektivet bakåt sörja sina romantiska drömmar och sin förlorade oskuld, förklarar Shipler. Pionjärerna finns och minns ännu, och i Israel påminner de ständigt om samhällsbyggets ideologiska grundvalar. De talar om staten som inte skulle bli till andamål utan till medel för att förverkliga drömmen om frihet, rättvisa och jämlikhet. Men, menar Shipler, i Israels öppna samhälle där den ideologiska debatten pågår med oförminskad styrka är chansen att återvända till ursprunget betydligt större än i Sovjets ändliga klimat. Även om det också för Israel är fem minuter i tolv.

SHIPLERS BOK om Ryssland håller nu på att översättas till franska, tyska och japanska — en svensk översättning vore välkommen.

Cordelia Edvardson

boklådan

Dalsländska visor?

Fritz Gustaf, Gunno Dahlsterna, Arnold Ljungdahl, Gertrud Maria Mell och Anders Fryxell — vad har de gemensamt? Jo, de har samtliga anknytning till Dalsland och finns därför representerade i *Jan Vegelius* antologi *Visor från Dal* (utges av Vasa Orden av Amerika, Mellerud).

Visst är det prilligt att samla visor med vismakarnas hemprovins som utgångspunkt. De flesta av de 250 numren har ingen som helst innehållslig beröring med Dalsland. Men alla medel är tillåtna för att återge oss ett sjungande folk. En vittfamnande landskapsvisbok, varför inte?

Gunnar Ternhag

replik

Genmäle från en avrättad

I SvD den 20/6 tar Mats Gellerfelt anför, Gustafsson själv som tagit det vid konverteringen ty då hade det väl inte funnits något att bråka om (?).

Jag försökte mig alltså på något som Lenny Bruce utvecklade till mästerskap, men jag lyckades bara med den föragelseväckande delen. För detta har jag i DN 24/6 bett Lars Gustafsson om ursäkt.

Att kalla detta antisemitism är felaktigt åtminstone ur den rasistiska aspekten. Rasttillhörigheten ändras väl inte vid en konvertering. Men som religionsförföljelse kan det naturligtvis tolkas av den som är känslig eller vill. Men icke blott en renässansmänniska som övergått till den mosaiska tron har känslor i kroppen. Även om Gellerfelt inte tycks tro det kan en socialdemokratisk medlem av svenska statskyrkan bli berörd av hans fullständiga avrättning och få en god bit midsommar förstörd. Enligt Gellerfelt skall jag ju förvisso ur spalterna (ur landet?) och behandlas som spetälsk.

Förlöpningar av det slag jag gjort mot Gustafsson och de betydligt grövre Gellerfelt gjort mot mig åstadkommer alltså personligt lidande. Men det finns också en mer allmänglig dimension i det här debattklimatet. Om vi utgår från att större meningsmotståndare är ohederliga, okunniga, ilvilliga och utan några goda avsikter lämnar vi inga öppningar för ett verkligt meningsutbyte mellan oliktänkande, förutsättningen för en väfungerande demokrati. Har min namntravesti bidragit till försurningen och polariseringen av det offentliga samtalet här i landet blir jag dubbelt ledsen. I all sin provinsialism speglar det ändå de storpolitiska lösningar som uppbrutna bär fröet till alras vår undergång.

Sven Britton

*

(Mats Gellerfelt svarar i morgon (4/7.)

under strecket

SPELTEORI — ATT SPELA FÖR LIVET

Spelteorin har visat sig användbar för att förklara hur populationer överlever och dör ut. I en ny bok visar John Maynard Smith under vilka betingelser det är lönsamt att vara fredsälskande duva och när det kan vara fördelaktigt att spela hök.

Av SVANTE FOLIN

IDÉN ATT DJUR handlar strategiskt är en av de mest fruktbara innovationerna inom modern evolutionär etologi. Strategibegreppet implicerar inte att djur uppträder rationellt och kalkylerande, utan att de beter sig som om de hade gjort sådana beräkningar. (Djur förmodas vara utrustade med delvis förprogrammerade nervsystem som gör att de beter sig på ett visst sätt i givna situationer.) Den heuristiska strategimetaforen har bl. a. riktat intresset mot det tidigare förbisedda förhållandet att individer av samma art ofta beter sig helt olikartat. Den klassiska etologin, som i första hand sysslade med beteendets fysiologiska (proximala) orsaker, dominerades av ett typologiskt artbegrepp. Spiggen, kajan, lejonet etc. förväntades uppträda på ett stereotypt och artkarakteristiskt manér. Etologins Moses, K. Lorenz, betonade beteendets invarianta, arttypiska och artbevarande karaktär och negligerade den intraspecifika variationens betydelse för individens fitness. Avvikande beteenden betraktades som abnormiteter utan teoretisk betydelse. Dagens forskare är benägna att beskriva sådana beteendevarianter som alternativa strategier snarare än patologier. En stum padda i utkanten av en paddriktigt vrålande sångarkör är kanske varken sjuk eller miljöskadad, kanske åker han snålskjuts på de närbelägna vokalisternas hysteriska förföreleserenad med den dolska "avsikten" att genskjuta en trollbunden paddmadam när hon hoppar mot väljudets källa. Ett extra plus kan vara att den sångskolkande undviker ovälkommen uppmärksamhet från rovdjur med öra för välkomponerande måltider.

Beteendevariationens betydelse har understrukits av tre faktorer: 1. insikten att evolutionära resonemang måste formuleras i termer av individnytta i stället för artnytta; 2. fältstudier av märkta djur som visar att strategiska varianter faktiskt förekommer, 3. spelteoretiska beräkningar som visar att det existerar stabila jämviktslägen mellan olika strategier inom en population.

SPELTEORIN (von Neumann & Morgenstern 1944) beskriver inte bara sociala fenomen, utan även en teknik för att göra "rationella"och "goda" val utifrån ett egenintresse som ofta står i bjärt kontrast till andras intressen. Aggressioner, konflikter och egoism — kort sagt allas kamp mot alla — formaliseras inom ramen för en strikt axiomatisk teori. R. Lewontin introducerade spelteorin i biologin 1961. Hans tillämpningar priglades av en viss verklighetsflykt, där arter spelade mot "naturen" för att undgå att dö ut. Från den mera realistiska utgångpunkten att det är individer som spelar mot varandra har den engelske evolutionsteoretikern *John Maynard Smith* i högre grad än någon annan bidragit till att göra teorin biologiskt relevant. I den inte helt lättillgängliga *Evolution and the Theory of Games* (Cambridge) sammanfattar han "the state of the art".

Paradoxalt nog har det visat sig att spelteorin är ett bättre instrument för analys av olika biologiska fenomen än av de ekonomiska den ursprungligen var avsedd att klargöra. Skälen är enligt Maynard Smith två. För det första förutsätter teorin att värdet av de olika utfallen (finansiell vinning, risken att dö, frojden av ett rent samvete) mäts enligt en enda skala. I mänskliga transaktioner är det "nyttan" som fyller denna funktion — ett något artificiellt och ohanterligt begrepp. I biologin ger "darwinian fitness", d. v. s. fortplantningsresultatet, en naturlig och genuint endimensionell skala. För det andra och viktigare: i sökandet efter acceptabla spellösningar ersätts begreppet "mänsklig rationalitet" av *evolutionär stabilitet*. Fördelen är uppenbar. Det finns goda teoretiska skäl att förvänta sig att populationer rör sig mot stabila tillstånd, och det finns mycket starka skäl att betvivla att människan alltid handlar rationellt. Maynard Smith konstaterar med modest hybris: "Biologerna lånade spelteorin från sociologin och vore trevligt om vi kunde returnera den i något mera slipad form."

FLERA STRATEGIER kan existera sida vid sida. I en hypotetisk population av häckande sjöfåglar ägnar sig de flesta åt att fiska. Låt oss kalla detta "den hederlige fiskarens strategi". En kriminell minoritet av s. k. kleptoparasiter försörjer sig genom att plundra hemvändande fiskare på deras fångst. Låt oss kalla detta "piratstrategin". Vilken strategi är bäst — den "hederliga" eller "piratstrategin". Frågan har inget generellt svar eftersom valet av framgångsrik strategi är beroende av vad andra har för sig. Antag att nästan hela populationen består av hederliga fiskare. I ett dyliktkenjagarsamhälle lever enstaka piratter ett betydligt angenämare liv än fiskarna, som tvingas investera mycken tid och möda för att bärga de byten som piraterna sedan exproprierar med ett minimum av ansträngning. I den omvända situationen — en demoraliserad population dominerad av pirater — kommer nästan alla att svälta eftersom fisket ligger för fåfot.

I ett sådant kleptokratiskt samhälle, alla tjuvars mardrömm, lönar det sig att praktisera den hederliga minoritetsstrategin, d. v. s. att fiska. Fiskarna blir visserligen ofta rånade men det blir också piraterna, som dessutom är nödsakade bestjäla varandra. Under förhållanden av allmän skurkaktighet kommer det naturliga urvalet att främja den hederliga strategin och vice versa. I Maynard Smiths terminologi vare sig "hederlig fiskare" eller "pirat" en *evolutionärt stabil strategi* (förkortat ESS). Stabilitet uppstår först när de båda strategierna praktiseras i en matematiskt bestämd proportion fiskare/pirater. Denna jämvikt uppnås då det genomsnittliga resultatet av respektive strategi är exakt likvärdigt.

Då ekologisk balans råder är jämviktstillstånd regel snarare än undantag. Vår tänkta koloni fungerar därför skenbart som ett slags spelreglerande (homeostatisk) superorganism. En av ESS-teorins ovärderliga fördelar är att den klart visar hur urval mellan självliska individer kan ge upphov till epifenomen av illusorisk harmoni på gruppnivå. Den befriar oss från de panglossianska hallucinationer som är en evolutionsteoretisk och framför allt ekologisk yrkessjukdom, och som har sin upprinnelse i det s. k. optimalitetspostulatet, d. v. s. föreställningen att alla adaptationer måste vara maximalt fulländade. Evolutionärt stabila strategier behöver inte alls vara optimala. Deras definierande karakteristikum är att de är omöjliga att överlista. En ESS är med andra ord en *ostagbar strategi*, som beroende på omständigheterna kan vara "bra" eller "dålig".

För fiskmåsen står valet mellan att fiska och att stjäla.

I det klassiska exemplet där "hökar" spelar mot "duvor" visar det sig tydligt att det föreligger en beklämmande diskrepans mellan vad som vore bäst för alla inblandade och vad som är stabilt. Hökar slåss alltid tills de vinner eller blir allvarligt skadade. Duvor nöjer sig med ritualiserade skenfaktningar och ger alltid upp om de konfronteras med en hök. I Maynard Smiths modell stabiliseras tillståndet när hök/duvproportionen är 5/7 med ett likvärdigt poängutfall för båda strategierna. Om alla anammade duvstrategin skulle samtliga individer vinna på det och mer än fördubbla sitt resultat. En sådan duvkonspiration, där alla solidariskt upprätthöll det pacifistiska samhällskontraktet, vore en nåd att stilla bedja om. Tyvärr är fredsriket evolutionärt instabilt och alltid vidöppet för invaderande hökar som på kort sikt skulle kamma in stora vinster. Evolutionen kommer att framtvinga en ESS där de olika strategierna har samma "fitnessvärde", även om detta värde är betydligt mindre än det skulle vara under en fredsduvornas diktatur.

En makaber variant av de suboptimala ESS kallad "hämnd i sista andetaget" har utfunderats av Dawkins. En art extremt giftiga skorpioner begagnar två slagsmålsstrategier. "Hökskorpioner" försöker prompt likvidera motståndaren med sin dödsbringande gadd. "Hämnarskorpioner" kämpar dara med klorna och sticker aldrig förrän de själva blivit stungna. Först under dödskampen försöker de injicera gift i sin dräpare- om det lyckas dör de båda. Den tankeväckande poängen är att hämnarstrategin är en ESS om chansen till framgång är större än noll, detta trots att beteendet är totalt poänglöst med avseende på hämnarens fitness (överlevnad och fortplantningsresultat). Den beryktade kärnvapenstrategiska MAD-doktrinen är förvisso oprovad av förhoppningsvis är den evolutionärt stabil.

ESS-TEORIN visar alltså att det naturliga urvalet inte alls behöver sålla fram det bästa av ett antal befintliga strategiska alternativ. Det avgörande är inte om en strategi är "bra" eller "dålig" utan att den är *evolutionärt stabil*. Detta betyder mer exakt att en en kritisk proportion av populationen praktiserar den, kan den inte överträffas av någon alternativ minoritetsstrategi. Teorin beskriver ett tillstånd av logisk nödvändighet i praktiska situationer som påminner om den legendariska eskimåmetoden att fördela jaktbyte rättvist — den som styckar får själv den sista biten.

I ett analogiresonemang har Dawkins jämfört strategier med dataprogram. Ett program är en bruksanvisning för handlande, en serie instruktioner som djuret "lyder" precis som en dator "lyder" sitt program. En zoolog som studerar ett djur befinner sig i en situation som liknar den för en dataingenjör som studerar en dator vilken opererar efter ett annat eller förkommet program. Djuret beter sig på ett organiserat och målinriktat sätt som om det följde ett program. Programmeraren är i detta fall det naturliga urvalet. Detta har gynnat mutationer vilka ändrat successiva generationer av nervsystem så att de (automatiskt eller via inlärningspotentialer) genererar beteenden som är tjänliga för de programbärande genernas överlevnad och fortplantning. Olika program konkurrerar med varandra om "programtid" i populationens sortiment av nervsystem. Urvalsprocessen sorterar och vrakar i den programkollektion som tillfälligt inkarnerar sig i de organismer vilka utför och sprider programmen. Mjukvaran (det genetiska programmet) är alltså beständigare än hårdvaran (organismen). Framgångsrikt programmerade strategier förökar sig genom att de individer som utövar dem därmed får hög fitness och alltså sprider programmet till allt fler avkomlingar. Dataanalogin ger en ny belysning åt ESS-begreppet, som nu kan definieras som ett program som är framgångsrikt när det tävlar med kopior av sig självt. Denna skenbart bisarra förmåga är av fundamental vikt. Ju framgångsrikare ett program eller en strategi är, desto större del av programpopulationen kommer att bestå av dess kopior, tills det slutligen blir i den närmaste allenarådande. Det måste alltså kunna tävla framgångsrikt med sina egna repliker, d. v. s. framgångsrikt i jämförelse med sällsynta strategiska varianter som kan uppstå genom mutation eller invasion. Program som inte är stabila i denna mening skulle inte klara sig länge i verkligheten och följaktligen inte erbjuda sig som föremål för evolutionsteoretiska studier.

LIVSSPELET har i oräkneliga omgångar pågått i cirka fyra miljarder år. Vinnarna kan aldrig lösa in sina vinster och gå hem, deras enda lösning är att de får delta i ännu en runda. Mer än 99% av alla tillämpade strategier har brutgat sina utövare till den slutliga bankrutten. Oddsen är dåliga — arter klarar sig i snitt några få miljoner år. Till slut kommer kosmiska krafter (om människan inte föregriper händelseutvecklingen) att slå igen kasinot för gott. Så länge spelet varar är det dock i biologiskt existentiell mening "the only game in town".

Svante Folin

Svante Folin är författare

SvD 84.07.03